

POSTANOWIENIE Z DNIA 30 WRZEŚNIA 2009 R.
SNO 55/09

Skoro z dniem 5 maja 2009 r. asesorzy sądowi nie są już chronieni immunitetem procesowym, nie zachodzi formalnoprawna przeszkoda do wszczęcia i prowadzenia wobec nich postępowania karnego.

Przewodniczący: sędzia SN Henryk Gradzik.

Sędziowie SN: Irena Gromska-Szuster, Grzegorz Misiurek (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny z udziałem protokolanta w sprawie asesora Sądu Rejonowego po rozpoznaniu w dniu 30 września 2009 r. zażalenia wniesionego przez obrońców asesora na zarządzenie upoważnionego sędziego Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 19 maja 2009 r., sygn. akt (...)

p o s t a n o w i ł :

1. uchylić zaskarżone zarządzenie;
2. uchylić uchwałę Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 30 kwietnia 2009 r., sygn. akt (...);
3. umorzyć postępowanie w przedmiocie wniosku Prokuratora Prokuratury Krajowej z dnia 5 marca 2009 r. o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej asesora Sądu Rejonowego.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny uchwałą z dnia 30 kwietnia 2009 r. zezwolił na pociągnięcie asesora Sądu Rejonowego do odpowiedzialności karnej.

Upoważniony sędzia Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego zarządzeniem z dnia 19 maja 2009 r. odmówił przyjęcia zażalenia obrońców asesora Sądu Rejonowego na powyższą uchwałę wskazując, że pochodzi ono od osoby nieuprawnionej. Zgodnie bowiem z art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. Nr 26, poz. 157) z dniem 5 maja 2009 r. ustaje powierzenie asesorom sądowym pełnienia czynności sędziowskich. W tej sytuacji postępowanie immunitetowe stało się bezprzedmiotowe, w związku z czym asesor nie ma interesu prawnego w kwestionowaniu uchwały zezwalającej na pociągnięcie jej do odpowiedzialności karnej.

W zażaleniu na wskazane zarządzenie, obrońcy asesora Sądu Rejonowego podnieśli zarzut obrazy art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) i art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury przez błędne uznanie, że asesor X. Y. nie ma interesu prawnego we wniesieniu zażalenia na uchwałę z dnia 30 kwietnia 2009 r. W konkluzji wniesli o uchylenie zarządzenia upoważnionego sędziego i przyjęcie wniesionego przez nich zażalenia oraz przekazanie go do rozpoznania Sądowi Najwyższemu – Sądowi Dyscyplinarnemu, bądź też o uchylenie zaskarżonego zarządzenia i rozpoznanie zażalenia na wymienioną uchwałę.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Instytucja prawna asesora sądowego została unormowana przepisami art. 134 – 136 zamieszczonymi w dziale III ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej: „u.s.p.”) zatytułowanym „Asesorzy sądowi i aplikacja sądowo prokuratorska”. Artykuł 136 ust. 2 u.s.p. nakazywał stosować do asesorów sądowych, którym powierzono pełnienie czynności sędziowskich, przepisy dotyczące sędziów, z wyjątkiem enumeratywnie wskazanych unormowań odnoszących się do statusu materialnego sędziów. Do asesorów sądowych miał zatem zastosowanie m. in. art. 80 u.s.p. regulujący postępowanie przed sądem dyscyplinarnym w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej.

Wspomniany dział III u.s.p. został uchylony z mocy art. 60 pkt 12 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Ustawa ta weszła w życie w dniu 4 marca 2009 r., jednak w art. 68 tej regulacji przewidziano, że powierzenie asesorom sądowym czynności sędziowskich ustaje z dniem 5 maja 2009 r., zaś do czasu ustania stosunku pracy (z upływem czterech lat od dnia mianowania bądź wcześniejszego rozwiązania lub wygaśnięcia) asesor sądowy jest upoważniony do wykonywania czynności referendarza sądowego. Z unormowań tych wynika, że z chwilą pozbawienia asesorów sądowych uprawnień do wykonywania czynności sędziowskich utracili oni immunitet sędziowski. Skoro z dniem 5 maja 2009 r. asesorzy sądowi nie są już chronieni immunitetem procesowym, nie zachodzi formalnoprawna przeszkoda do wszczęcia i prowadzenia wobec nich postępowania karnego.

Wbrew odmiennemu zapatrywaniu wyrażonemu w zażaleniu, upoważniony sędzia Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny trafnie uznał, że w zaistniałej sytuacji procesowej bezprzedmiotowe stało się orzekanie w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie asesora sądowego X. Y. do odpowiedzialności karnej. Podniesione przez skarżących okoliczności, iż wymieniona asesor w dalszym ciągu może wykonywać czynności referendarza sądowego oraz że czyny objęte uchwałą z dnia 30

kwietnia 2009 r. miały miejsce w czasie wykonywania przez nią czynności sędziowskich, nie mają aktualnie istotnego znaczenia.

Stwierdzenie – na gruncie obecnie obowiązującej regulacji – braku możliwości stosowania wobec asesorów sądowych przepisów dotyczących postępowania immunitetowego jest równoznaczne z odpadnięciem okoliczności wyłączającej ściganie w rozumieniu art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. Okoliczność ta stworzyła zarazem, z dniem 5 maja 2009 r., przeszkodę w dalszym prowadzeniu postępowania o zezwolenie na pociągnięcie asesora X. Y. do odpowiedzialności karnej, gdyż stało się ono, w nowym stanie prawnym, bezprzedmiotowe, a zarazem niedopuszczalne (art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. – stosowany odpowiednio w postępowaniu o uchylenie immunitetu sędziowskiego – tak uchwała SN z dnia 27 maja 2009 r., I KZP 5/09, OSNKW 2009/7/51).

Z dniem 5 maja 2009 r. toczące się w niniejszej sprawie postępowanie podlegało umorzeniu, a żadne inne rozstrzygnięcia procesowe nie powinny być wydane. Ponieważ jednak nie doszło do umorzenia postępowania przez Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji, a zainicjowano czynności w postępowaniu odwoławczym, przeto w jego toku, Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny, stosując odpowiednio przepis art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., uchylił zarządzenie i uchwałę wymienione w części wstępnej, a postępowanie w przedmiocie uchylenia immunitetu – umorzył.